

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår dato: 15.08.2017
Vår ref.: 2017/3036
Arkivkode:561
Deres dato: 11.05.2017
Deres ref.: 201305802-3

Uttalelse til søknad om bygging av Jørstadelva kraftverk Snåsa NordVest Energi AS

Vi viser til brev av 11.05.17 med konsesjonssøknad for utbygging av Jørstadelva kraftverk, Snåsa kommune.

Fylkesmannen gjennomførte en befaring i planområdet sammen med en representant for grunneierne, 3.august 2017, som et supplement til framlagte søknadsdokumenter før vår uttalelse i saken.

Bakgrunn

Nordvest Energi AS søker om konsesjon for utbygging av Jørstadelva kraftverk i Jørstadelva som renner ut i Snåsavatnet.

Kraftverket er planlagt å utnytte et fall på 51m i Jørstadelva som har en middelvannføring på ca 8,52 m³/s. Med en turbineffekt på 0,99 MW og slukeevne på 2,5 m³/s er produksjonen beregnet til ca 7 GWh. Vannveien mellom inntaksdam og kraftverk er ca 2.050 m og planlegges som nedgravd rørgate langs planlagt veg. Det foreslås minstevannføring på 820 l/s. Inntaksdammen i Jørstadelva planlegges som en 27 m lang og 4 m høy betongdam.

Jørstadelva er et *Verna Vassdrag (Supplering av Verneplan for vassdrag 2005 - Verneplan V)*.

Fylkesmannens overordna vurderinger av framlagte konsesjonssøknad

I konsesjonssaker for kraftverk tar Fylkesmannen i utgangspunkt opp utbyggingens konsekvenser for områder der Fylkesmannen er fagmyndighet.

Det konstateres at det i denne saken ikke foreligger vesentlige momenter mht. vår sektormyndighet innen fagområdene *landbruk* og *beredskap* for omsøkte kraftverk. Fylkesmannens uttalelse har derfor i all hovedsak tatt utgangspunkt i konsekvenser for reindriftsinteresser/samisk kultur og for viktige miljøinteresser.

Erfaring de senere år har vist at småkraftprosjekt enkeltvis sjelden innebærer store nok miljøkonflikter til at konsesjon avslås. Dette kan i neste omgang medføre en ”bit for bit-utbygging” med betydelige og uoversiktlige konsekvenser, spesielt innenfor reindriftsområdet og miljøområdet.

Et særlig forhold i denne konsesjonssaken er at Jørstadelva er et verna vassdrag (2005) der vern mot kraftutbygging har vært helt sentralt for vernet. Hensynet til vassdragsvernet er behandlet i et eget kapittel under Fylkesmannens vurdering av søknaden på miljøområdet.

Fylkesmannen vil i saken forøvrig vise til Nord-Trøndelag Fylkeskommune der Fylkesrådet i sak 17/05179-2, 22.06.2017 gjorde følgende vedtak i saken: «Fylkesrådet går imot foreslåtte utbygging i Jørstadelva og vil derfor ut fra en samlet vurdering av tiltaket opp mot verneverdiene i vassdraget ikke anbefale at det innvilges konsesjon til Jørstadelva kraftverk»....

Fylkesmannens vurdering av framlagte konsesjonssøknad på Reindriftsområdet

Kraftverket blir liggende i grensen mellom Låarte slette og Skæhkere slette/ Luru og Skjækerfjell reinbeitedistrikt. Fylkesmannen slutter seg til søknadens beskrivelse av reindriftens bruk området og vurdering av konsekvenser for reindriften.

Fylkesmannen vil imidlertid ut fra reindriftsinteresser peke på at all utbygging/aktivitet i reinbeiteområdet påvirker reindriften negativt og forstyrrer reinen når den er i området. Selv om utbygginger enkeltvis kan ha mindre betydning, vil summen av flere tiltak ofte gi store utfordringer for reindriften.

Dersom det gis konsesjon, må det settes som vilkår om at tiltakshaver tar kontakt med reinbeitedistriktet og tilpasser anleggsperioden etter reindriftens bruk. Dette for å minimere de negative konsekvensene av tiltaket for reindriftsnæringen.

Fylkesmannens vurdering av framlagte konsesjonssøknad på Miljøområdet

Samla belastning

Omsøkte prosjekt i Jørstadelva og Strindelva ligger i sideelver til Snåsavatnet og inngår i Snåsavassdraget. Dette er et av de store vassdragene i Midt-Norge som fra før er betydelig berørt av kraftutbygginger. Dette omfatter bl.a. 4 større utbygginger: *Bogna* (145,0 GWh) (overføring fra Bognavassdraget/Bangsjøene), *Storåselva* (69 GWh) (under bygging), *Byafossen* (34,0 GWh) og *Sundfossen* (10,0 GWh), samt reguleringer av selve Snåsavatnet (125 km²) og Bangsjøene (20 km²).

Videre er det i Snåsavassdraget gitt konsesjon og bygd kraftverk i *Bruvollelva* (14,6 GWh), *Mæla* (11,7 GWh) (under bygging), *Gravbrøtfoss* (8,4 GWh), samt gitt konsesjonsfritak for ca 10 mini/- mikrokraftverk som kommer i tillegg til de utbyggingsprosjektene som er nevnt ovenfor.

Omsøkte kraftverk i Jørstadelva er et minikraftverk (0,99 MW). Erfaring de senere år har vist at enkeltvis innebærer slike prosjekt sjelden store nok miljøkonflikter til at konsesjon avslås. Dette kan i neste omgang medføre en ”bit for bit- utbygging” med betydelige og uoversiktlige negative miljøkonsekvenser, jf *Naturmangfoldlovens § 10 samla belastning*.

Fylkesmannen mener ut fra de utbygginger som er gjort og de konsesjoner/fritak som er gitt, at hensynet til *samla belastning*, jf. *Naturmangfoldlovens § 10*, nå bør veie tungt i NVE sin vurdering og endelige vedtak for omsøkte konsesjoner i Jørstadelva og Strindelva.

Vassdragsvernet

Omsøkte kraftverk planlegges i Jørstadelva som er et *verna vassdrag* (2005).

I Stortingsvedtaket 18.februar 2005 for denne verneplan for vassdrag ble det imidlertid åpnet for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 1 MW i vernede vassdrag med den forutsetning av at en utbyggingen ikke kommer i strid med verneverdiene.

Som det også fremgår av vedlagte miljørapport i konsesjonssøknaden, ble Jørstadelva vernet som et typisk innlandsvassdrag i Trøndelag. Elva er vurdert til å ha et attraktivt landskap med landskapselementer av høy verdi, store kulturminneverdier og stort naturmangfold knyttet til elveløpsform, botanikk, landfauna og vannfauna.

For vernet av Jørstadelva ble fossene mellom fjell og lavland trukket frem som viktige landskapselementer og der de tre fossene Kjenstadvossen, Gifstadvossen og Kleivfossen er spesielt nevnt i denne sammenheng.

Omsøkte utbygging vil berøre Kjenstadvossen, Gifstadvossen. Videre vil også inntaksdam og kraftstasjon bli betydelige tekniske inngrep i elvelandskapet og slik berøre landskapsverdier som er et grunnlag for vernet av Jørstadelva.

Etter Fylkesmannens vurdering vil omsøkte utbygging medføre konflikter med vassdragsvernet og de verdier som ligger til grunn for vernet og vi mener derfor at det ikke kan gis konsesjon for omsøkte kraftverk

Vi vil her vise til tidligere behandling av Kleivfoss kraftverk lenger ned i Jørstadelva. Her avslo NVE i 2013 konsesjonssøknaden med begrunnelsen:...«*NVE mener at en utbygging av Kleivfossen kraftverk vil påvirke verneverdier knyttet til landskapsbilde og biologisk mangfold negativt og derfor er i strid med OEDs retningslinjer for små kraftverk (2007)*»

Kjenstad landskapsvernområde

Aktuelle utbygging kommer i direkte konflikt med Kjenstad landskapsvernområde. Dette er et landskapsvern av kvartærgeologi/marine avsetninger. Hele Jørstadelvas elveløp inngår i naturreservatet, helt fra planlagt inntaksdam og ca 550 m videre nedover elva.

Etter Fylkesmannens vurdering vil dette medføre en *betydelig konflikt* både i forhold til landskapsvernet, jf. gjeldende verneforskrift for området, (FOR-2000-12-08-1455), og til vassdragsvernet der disse marine avsetningene utgjør et elvelandskap og landskapsbilde som også var et viktig grunnlag for vassdragsvernet.

Naturmangfold

For å fremskaffe et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag om naturmangfold på miljøområdet er utbyggere av småkraftverk (1- 10 MW) pålagt å gjennomføre kartlegging av biologisk mangfold som et ledd i konsesjonssøknaden, jf NVE veileder nr: 3/2009 *Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk*.

For miljøområdet er det utarbeidet en rapport til søknaden:...«*Jørstadelva kraftverk, Snåsa kommune, Nord-Trøndelag. Virkninger på biologisk mangfold*», Sweco Rapport 24.01.2017.

Fylkesmannen konstaterer at framlagte miljørapport i hovedsak er basert på en dagsbefaring for 2 personer i planområdet 26.06.2012. Det å gjennomføre en feltkartlegging av aktuelle miljøtema i tiltaks- og influensområde i løpet av et døgn må anses å være svært utfordrende. Ut fra dette mener Fylkesmannen det kan være grunn for å stille spørsmål om framlagte søknad tilfredsstillende kravene i *Naturmangfoldslovens § 8 (Kunnskapsgrunnlaget)* og § 9 (*Føre-var-prinsippet*), og de krav og forutsetninger som er satt i NVE's Veileder nr. 3/2009.

Rødlisterarter

Det opplyses i miljørapporten at *Trøndertorvmose* (sterkt truet - EN) har utbredelse Midt-Norge, deriblant Snåsa kommune. Fra 2016 fikk *Trøndertorvmose* status som *prioritert art* med et særlig beskyttelsesregime (nasjonal forskrift).

Det er ikke gjort forsøk på å finne trøndertorvmose i det aktuelle influensområdet, men det uttales i rapporten at det ikke kan utelukkes at arten finnes her. Vi mener det burde vært gjort undersøkelser på aktuelle strekninger i planområdet og mener denne mangelen er en svakhet ved konsesjonssøknaden.

Det opplyses videre at prosjektområdet inngår i forvaltningens yngleområde for *Brunbjørn* og *Jerv*, og at *Gaupe* kan ha tilhold i området (alle med status *sterkt truet* - EN).

Det er videre registrert en hekkelokalitet for *Hønsehauk* (NT) nær planlagt inntak. *Vipe* (*sterkt truet* - EN) og *stær* (*nær truet* - NT) forekommer i influensområdet.

Selve Jørstadelva omfatter naturtypen *Elveløp* (*nær truet* - NT) i rødlista for naturtyper.

Fylkesmannen mener at registrerte (og mulige) rødlistearter/naturtyper utgjør en vesentlig kvalitet for området og vassdagsvernet, og som vil bli *negativt berørt* ved en utbygging.

Landskap

Planområdet og elvelandskapet fremstår i hovedsak som urørt og der Jørstadelva er et dominerende element i landskapsbildet. En realisering av prosjektet, særlig med bygging av inntaksdam og kraftstasjon, samt redusert vannføring over en lang strekning (2050 m), vil bety vesentlige inngrep i dette landskapet.

Etter Fylkesmannens vurdering vil omsøkte kraftutbygging vil medføre negative konsekvenser for elvelandskapet og svekke vernegrnlaget for vassdragsvernet.

Biologisk Mangfold - Terrestrisk miljøVerdifulle naturtyper/MIS-figurer

Det fremgår av miljørapporten at det er registrert flere verdifulle naturtyper i planområdet. *Langmyra* som ligger i influensområdet kategoriseres som *åpen myrflate* som er en rødlistet naturtype (*nær truet* – NT). Et lite område med naturtypen *flommarkskog* er registrert på sørsiden av elva på berørt strekning. Lokaliteten har verdi *viktig*. På nordsiden av elva ved kraftstasjonen er det registrert naturtypen *gråror-heggeskog* i en bratt elvemæl. Området er vurdert som en viktig naturtype. Det er registrert flere MiS-figurer (*Miljøverdier I Skog*) i området. Langs sørsiden av elva, ved Gifstadfossen like øst for planlagt kraftverk, ligger et område med livsmiljøet ”eldre lauvseksjon”.

Etter Fylkesmannens vurdering kan en kraftutbygging medføre negative konsekvenser for verdifulle naturtyper og MIS-registreringer og svekke grunnlaget for vassdragsvernet.

Karplanter, moser og lav

Utover det som er nevnt for Trøndertorvmose under Rødlisterarter, har vir ingen merknader til verdisetting eller konsekvensvurderinger på dette fagtemaet.

Fugler og pattedyr

Fugl

Utover de rødlisteartene som er nevnt over, er det bl.a. registrert strandsnipe, fossekall, rugde, svartspett, flaggspett, grønnspett, perleugle og tårnfalk i området. Dette er arter som viser at planområdet har betydelig verdi for fuglefaunaen.

Av de arter som er nevnt, bør *Fossekall* vies særlig oppmerksomhet, siden dette er en art som er svært negativt utsatt ved bygging av elvekraftverk (jf. NOF rapp.nr 3:2007), særlig pga. tap av nærings- og hekkelokaliteter.

Pattedyr

Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader til konsesjonssøknaden på dette fagtemaet.

Biologisk Mangfold - Akvatisk miljø

Elvemusling (sårbar - VU) ble ikke funnet. Fylkesmannen har ingen merknader til temaet.

Ål (sårbar - VU) er registrert lenger ned i vassdraget og kan teoretisk gå opp til prosjektområdet. Det konkluderes med at området ikke er av stor verdi for arten. Fylkesmannen stiller seg noe undrende til konklusjonen siden det ikke fremgår om det er gjort nærmere undersøkelser for denne arten.

Fisk

Det finnes vanlig ørret på berørt elvestrekning, både gyte- og oppvekstområder og substratet ved kraftstasjonen er passende for gyting.

Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader på dette fagtemaet.

Avbøtende tiltak

På bakgrunn av Fylkesmannens konklusjon i saken, der det fremmer innsigelse til omsøkte utbygging, finner vi det ikke naturlig å vurdere avbøtende tiltak for utbygging.

Fylkesmannens konklusjon

Snåsavassdraget er et av de vassdrag i Nord-Trøndelag som fra før er mest berørt av vannkraftutbygging og en utbygging av Jørstadelva kraftverk vil etter Fylkesmannens vurdering medføre ytterligere store negative konsekvenser mht samla belastning for Snåsavassdraget, jf. Naturmangfoldlovens § 10.

Fylkesmannens mener videre at omsøkte kraftutbygging særlig vil medføre:

- *Konflikt med vassdragsvernet og verdier som ligger til grunn for vernet av Jørstadelva*
- *Konflikt med Kjenstad landskapsvernområde*

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag **går imot** omsøkte prosjekt og **fremmer innsigelse til** utbygging av Jørstadelva.

Med hilsen

Bjørnar Wiseth (e.f.)
Miljøverndirektør

Øystein Lorentsen
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Snåsa kommune / Snåasen Tjelle	Sentrum	7760	Snåsa
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2560	7735	STEINKJER
Norvest Energi AS	v/Terje Dyrstad, Sundsøya 2	7670	INDERØY